

ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE
WOJEWODY MAZOWIECKIEGO
z dnia 9 listopada 2017 r.
w sprawie nadania nazwy ulicy

Na podstawie art. 6 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. poz. 744 oraz z 2017 r. poz. 1389) zarządza się, co następuje:

§ 1. Zmienia się dotychczasową nazwę ulicy położonej w m. st. Warszawie z Kazimierza Grodeckiego na Mjr Adolfa Pilcha „Doliny”.

§ 2. Wykonanie zarządzenia powierza się Prezydentowi m. st. Warszawy.

§ 3. Zarządzenie podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego i wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Uzasadnienie

W dniu 2 września 2016 r. weszła w życie ustawa z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. poz. 744), zwana dalej „ustawą”. Ustawa została zmieniona ustawą z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. poz. 1389).

Zgodnie z brzmieniem art. 6 ust. 1 ustawy, obowiązujące w dniu wejścia w życie ustawy nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniające osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego zmienia w terminie 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie. Stosownie do art. 1 ust. 2 ustawy za propagujące komunizm uważa się także nazwy odwołujące się do osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944-1989.

Na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy w przypadku niewykonania obowiązku przez właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego, wojewoda wydaje zarządzenie zastępcze, w którym nadaje nazwę zgodną z art. 1 ustawy w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin na podjęcie działań przez organ jednostki samorządu terytorialnego.

Rada m. st. Warszawy nie wykonała ustawowego obowiązku i nie dokonała zmiany nazwy ulicy Kazimierza Grodeckiego. Wojewoda zwrócił się, w trybie art. 6 ust. 3 ustawy, do Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o wydanie opinii potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy z art. 1. Na mocy art. 6 ust. 3 w związku z art. 2 ust. 3 ustawy oczekiwanie na opinię wstrzymuje bieg terminu na wydanie zarządzenia zastępczego. Opinia IPN wpłynęła do

organu nadzoru w dniu 9 listopada 2017 r. (pismo z dnia 9 listopada 2017 r. znak: BUW-940-229(2)/17).

W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nazwa Kazimierza Grodeckiego wypełnia normę art. 1 ustawy.

Kazimierz Grodecki ps. „Góral”, „Tomek” (1893–1942) był działaczem rewolucyjnym i komunistycznym, członkiem SDKPiL oraz KPRP/KPP, w czasie II wojny światowej współorganizatorem stalinowskiego Stowarzyszenia Przyjaciół ZSRR oraz członkiem warszawskich struktur PPR. Urodził się 4 marca 1893 r. w Przybyszewie pod Grójcem w rodzinie chłopskiej. Po ukończeniu szkoły wiejskiej wyjechał do Warszawy, gdzie uczył się zawodu szewca. W okresie I wojny światowej wstąpił do rewolucyjnej Socjaldemokracji Królestwa Polskiego i Litwy (SDKPiL). W grudniu 1918 r. wraz z SDKPiL znalazł się w Komunistycznej Partii Robotniczej Polski (KPRP, od 1925 r. pod nazwą Komunistyczna Partia Polski – KPP). Jednocześnie Grodecki działał w Związku Zawodowym Pracowników Przemysłu Skórzanego oraz w Międzynarodowej Organizacji Pomocy Rewolucjonistom (MOPR) – strukturze będącej dodatkowym narzędziem oddziaływania bolszewików na społeczeństwa innych krajów. W sierpniu 1928 r. Grodecki został za działalność antypaństwową aresztowany, następnie skazany prawomocnym wyrokiem i osadzony w więzieniu. Karę odbywał z przerwami. Po wyjściu na wolność kontynuował działalność komunistyczną. W latach 1932–1933 pełnił funkcję sekretarza Okręgu KPP w Łodzi. W tym czasie KPP żądała oderwania od Polski zarówno ziem wschodnich, jak i Pomorza oraz Górnego Śląska. Na pozostałym terytorium kraju zamierzała tworzyć polską republikę sowiecką. W uchwałach VI Zjazdu KPP z 1932 r. partia oświadczała: *„Imperializm Polski ustanowił swe panowanie na Górnym Śląsku na mocy imperialistycznego traktatu wersalskiego, przez zdławienie walki rewolucyjnej proletariatu górnośląskiego, przez oszustwo plebiscytowe, przez rozpętanie nacjonalistycznej antyniemieckiej nagonki [...]. KPP walczy o prawo każdego narodu ujarzmionego przez imperializm polski do całkowitego samookreślenia, aż do oderwania się od państwa polskiego [...]. KPP mobilizuje masy pracujące na Górnym Śląsku, jak również na Pomorzu [Gdańskim] do walki z uciskiem narodowym ludności niemieckiej pod hasłem praw do samookreślenia aż do oderwania od Polski [...]. W stosunku do Górnego Śląska i Pomorskiego Korytarza proletariat polski przekreślił orzeczenia imperialistycznych traktatów i zapewni ludności tych ziem prawo samookreślenia aż do oderwania od Polski. W stosunku do Gdańska KPP zwalcza narzucone mu jarzmo Polski i Ligi Narodów, zwalcza aneksjonistyczną politykę imperializmu polskiego i uznaje prawo ludności gdańskiej, siłą oderwanej od Niemiec, do ponownego złączenia się z Niemcami”*. Po powrocie z Łodzi do Warszawy Grodecki był członkiem kierownictwa partyjnego dwóch dzielnic warszawskich. Od 1937 r. do 1938 r. był sekretarzem Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Skórzanego, a następnie kierował spółdzielnią „Szewc Polski”, w której zatrudniał bezrobotnych aktywistów KPP. Sowieckie władze Międzynarodówki Komunistycznej (Kominternu) zdecydowały o przeorganizowaniu haseł programowych w 1935 r. Wtedy również w KPP rozpoczęto promocję haseł „jednolitifrontowych”, ale już w 1938 r. KPP została przez Komintern rozwiązana. Po wybuchu II wojny światowej, mimo sowieckiego terroru, na ziemiach wschodniej połowy Polski Grodecki był w 1940 r. współzałożycielem rozpowszechniającego stalinowską propagandę Stowarzyszenia Przyjaciół ZSRR. Po wybuchu wojny niemiecko-sowieckiej oraz po przylocie z Moskwy grupy dywersantów, którzy ogłosili utworzenie PPR, w 1942 r. wszedł wraz ze swoim środowiskiem do odbudowanej pod nową nazwą partii

komunistycznej. Był członkiem Komitetu Dzielnicowego PPR na Żoliborzu, a potem w Śródmieściu. Blisko współpracował z dowódcą grupy dywersyjnej z Moskwy i pierwszym przywódcą PPR Marcelim Nowotką. 28 września 1942 r. Kazimierz Grodecki został aresztowany przez Niemców. Miesiąc później, 16 października 1942 r., został stracony w publicznej egzekucji.

Stosownie do brzmienia art. 1 i 6 ust. 1 ustawy wskazać należy, że podstawowym jej założeniem było skuteczne wyeliminowanie z przestrzeni publicznej nazw propagujących symbole ustrojów totalitarnych, przy poszanowaniu miejsc pochówku, grobów i cmentarzy, a także własności prywatnej. Przedsięwzięcie zmiany nazw jest jednym z elementów polityki historycznej, jako kategorii historii służącej kształtowaniu świadomości historycznej społeczeństwa, w tym świadomości gospodarczej i terytorialnej oraz wzmocnieniu publicznego dyskursu o przeszłości w kierunku pielęgnowania więzi narodowych niezależnie od bieżącej polityki państwa. Polityka historyczna dotyczy interpretacji faktów, bytów i zdarzeń oraz jest rozpatrywana w kategoriach racji stanu społeczeństwa i narodu, jako element mający charakter długofalowy i stanowiący fundament państwa.

Na mocy art. 6 ust. 2 i 3 ustawy organ nadzoru jest zatem zobligowany do wydania zarządzenia zastępczego dokonującego zmiany nazwy z ulicy Kazimierza Grodeckiego na ulicę Mjr Adolfa Pilcha „Doliny”.

Adolf Pilch ps. *Góra, Dolina* (1914 - 2000) – cichociemny, jeden z dowódców oddziałów Armii Krajowej. Walczył w ponad 200 bitwach i potyczkach, w zdecydowanej większości zwycięskich.

W 1940 r. dotarł do Wielkiej Brytanii, gdzie przeszedł szkolenie dywersyjne cichociemnych. Został przerzucony do Polski w 1943 r. i otrzymał przydział do Kedywu Okręgu AK Czapla (Białystok), a następnie do Okręgu AK Nów (Nowogródek), działając pod pseudonimem *Góra*. Będąc oficerem, walczył w Puszczy Nalibockiej z oddziałami niemieckimi i policji białoruskiej. W grudniu 1943 r. utworzył z 40 ocalałych z pogromu akowców Polski Oddział Partyzancki pod swoim dowództwem. W ciągu miesięcy oddział rozrósł się do ponad 800 ludzi, z czego połowę stanowiła kawaleria i stoczył ok. 200 walk z Sowietami. W lecie 1944 r. przeprowadził żołnierzy wraz z taborami w stronę Warszawy i przekroczył Wisłę pod Nowym Dworem Mazowieckim. Wziął aktywny udział w walkach w czasie Powstania Warszawskiego.

W 1945 r. wyemigrował do Wielkiej Brytanii. W latach 1978–1991 pełnił funkcję przewodniczącego Koła AK Oddział Londyn. Odwiedził kraj w 1990 r. entuzjastycznie witany przez swoich byłych żołnierzy, a także przez przedstawicieli władz. Był autorem wspomnień pt. *„Partyzanci trzech puszczy”*.

Na podstawie art. 5 ustawy pisma oraz postępowania sądowe i administracyjne w sprawach dotyczących ujawnienia w księgach wieczystych oraz uwzględnienia w rejestrach, ewidencjach i dokumentach urzędowych zmiany nazwy dokonanej na podstawie ustawy są wolne od opłat, zaś zmiana nazwy dokonana na podstawie ustawy nie ma wpływu na ważność dokumentów zawierających nazwę dotychczasową.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego. Termin wejścia w życie zarządzenia, ze względu na ważny interes państwa i przytoczoną wyżej argumentację, dotyczącą podstawowych założeń ustawy, oraz z uwagi na bezczynność Miasta w zakresie zmiany nazwy, czyni zadość zasadom demokratycznego państwa prawnego, o których mowa w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca

2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1523).

Jednocześnie, na podstawie art. 6 ust. 4 i art. 3 ust. 4 ustawy w związku z art. 98 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875), pouczam, że na zarządzenie zastępcze Miastu przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie w terminie 30 dni od dnia doręczenia, wnoszona za pośrednictwem organu, który skarżone zarządzenie wydał.

WOJEWODA MAZOWIECKI

Zdzisław Szipera